

S

Ygn. akt: I C 1165/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Dutkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2022 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: **K. R. i E. R.**

przeciwko: **Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

I ustala, że umowa o kredyt hipoteczny o nr KH/ (...) sporządzona w dniu 09.05.2008 r. i zawarta w dniu 15.05.2008 r. przez powodów K. R. oraz E. R. oraz pozwanego Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest nieważna;

II zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwoty:

- 143 099,06 zł (sto czterdzieści trzy tysiące dziewięćdziesiąt dziewięć złotych 06/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty;

- 43 282,77 CHF (czterdzieści trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt dwa franki szwajcarskie 77/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty;

- 5 298,33 CHF (pięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt osiem franków szwajcarskich 33/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 września 2021 r. do dnia zapłaty;

- 612,71 zł (sześćset dwanaście złotych 71/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 września 2021 r. do dnia zapłaty;

III zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11 834 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

SSO Agnieszka Dutkiewicz

Sygn. akt I C 1165/20

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22 grudnia 2020 r. przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. powodowie K. R. i E. R. wnieśli o ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) zawarta w dniu 15.05.2008r. przez powodów – K. R. i E. R. oraz pozwanego Banku (...) S.A. w W. jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwoty 143 099,06 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 23.12.2020 r. do dnia zapłaty

i kwoty 43 282,77 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23.12.2020r. do dnia zapłaty. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu według przedłożonego spisu kosztów, a w razie jego nieprzedłożenia według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podano, że w dniu 15.05.2008 r. powodowie zawarli z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny indeksowany nr KH/ (...), udzielony w złotych, w kwocie 250 000,00 PLN. Zawierając niniejszą umowę strona powodowa działała jako konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c., gdyż umowa ta nie miała związku z jakąkolwiek jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Wskazana kwota kredytu została przeznaczona na spłatę kredytu mieszkaniowego zaciągniętego przez powodów w (...) Bank (...) S.A. w K., a przedmiotem kredytowania była nieruchomość przy ul. (...) w B..

Uzasadniając swoje stanowisko powodowie argumentowali, że zawarcie umowy o kredyt zostało poprzedzone spotkaniami w oddziale banku. Pracownicy banku zaproponowali powodom kredyt indeksowany do (...), tłumacząc, że kredyt zostanie wypłacony w PLN. Ponadto pracownicy pozwanego Banku informowali powodów, o tym, że kredyty frankowe są bardzo popularne i nie rodzą większych zagrożeń, a kurs franka nie powinien podlegać większym wahaniom.

Powodowie uzasadniali, że w pozwanym Banku doszło jedynie do dopełnienia formalności w postaci podpisania umowy, a żaden z pracowników pozwanego Banku nie rozmawiał z nimi na temat ewentualnych ryzyk związanych z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej. Powodowie nie negocjowali z Bankiem treści Umowy kredytowej, lecz dostali do podpisania jej standardowy wzór obowiązujący w Banku.

Bank na etapie rozmów przedkontraktowych nie poinformował strony powodowej w sposób jasny, klarowny i zrozumiały, a jednocześnie pełny, o ryzyku ekonomicznym wiążącym się z zawarciem wskazanej umowy kredytu.

Powodowie wskazali, że umowa o kredyt została sporządzona przez bank na jego wzorcu umownym, bez możliwości negocjowania jej warunków. Umowa miała zatem charakter adhezyjny i wybór powodów sprowadzał się jedynie do akceptacji w całości lub jej odrzucenia.

W ocenie strony powodowej niedozwolone są w rozumieniu art. 385 (1) § 1 k.c. postanowienia zawarte w § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu hipotecznego nr KH/ (...) oraz § 2 pkt 18, § 3 ust. 2, § 5 ust. 15, § 8 ust. 3 Regulaminu Kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.

Powodowie twierdzili, że pozwany mógł dowolnie ustalić kurs kupna (...) w tabeli kursów, a następnie przy jej wykorzystaniu jednostronnie określić kwotę kredytu w (...), którą powodowie mieli mu zwrócić i która stanowiła podstawę naliczania odsetek. Pozwany w oparciu o ustalony przez siebie kurs sprzedaży (...) określił wysokość świadczenia w PLN, którego spełnienie zwolniło powodów z zobowiązania. Zdaniem powodów doszło do naruszenia granic swobody umów. Wynika to z faktu, że umowa była tak skonstruowana, że brak było ekwiwalentności świadczeń stron i równego rozkładu ryzyka kontraktowego między stronami.

W dalszej części uzasadnienia powodowie wyjaśnili, że ich zdaniem niniejsza umowa jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. W ocenie strony powodowej umowa jest nieważna z uwagi na zasadniczą dysproporcję w prawach i obowiązkach stron na korzyść przedsiębiorcy w stosunku do konsumenta.

W odpowiedzi na pozew Bank (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Podniesiono zarzut przedawnienia roszczenia powodów. Strona pozwana zaprzeczyła, by umowa kredytu była nieważna i zawierała klauzule niedozwolone. Pozwany nie zgodził się również ze stwierdzeniem, jakoby warunki umowy kredytu były sprzeczne z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego, czy też naruszały interesy powodów. Strona pozwana zaprzeczyła też, aby w jakimkolwiek zakresie była bezpodstawnie wzbogacona względem powodów. Pozwany nie zgodził się także ze stwierdzeniem, jakoby Bank ustalał kursy walut publikowane w Tabeli Kursów Walut Obcych w sposób dowolny.

Pozwany zakwestionował roszczenie powodów co do zasady, jak i co do wysokości. Wyjaśniono, że postanowienia Umowy Kredytu stanowiły wynik indywidualnych negocjacji. Natomiast postanowienia umowy kredytu spełniały wymogi jednoznaczności i jasności.

Zdaniem pozwanego powodowie potwierdzili, że nie kwestionują kursu kupna i sprzedaży (...) ustalonego zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych oraz że nie kwestionują charakteru kredytu i obowiązku jego spłaty w (...). W ocenie pozwanego treść umowy kredytowej nie pozostawiała wątpliwości, że strony zawarły umowę kredytu indeksowanego do (...).

Pozwany wskazał, że kwestionowanych przez powodów postanowień umowy nie sposób uznać za kształtujące ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Powodom wyjaśniono istotę i konstrukcję kredytu indeksowanego oraz zasady, według których może odbywać się wypłata oraz spłata kredytu.

Pismem z dnia 23.09.2021 r. strona powodowa rozszerzyła powództwo o kwoty 5 298,33 CHF oraz 612,71 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25.09.2021 r do dnia zapłaty.

Kwota 5 298,33 CHF obejmowała kwoty wpłacone przez powodów na rzecz pozwanego banku w okresie od dnia 23.12.2008 r. do dnia 23.09.2021r., tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych. Kwota 612,71 zł obejmowała kwoty wpłacone przez powodów na rzecz pozwanego banku w okresie od dnia 5.01.2021r. do dnia 5.09.2021r. tytułem zapłaty składek ubezpieczeniowych (w ramach ubezpieczenia na życie każdego z Powodów oraz ubezpieczenia nieruchomości).

Uzasadniając rozszerzenie powództwa strona powodowa poparła się wydaną uchwałą SN z dnia 7.05.2021 r. (sygn. III CZP 6/21), w której wskazano, że jeżeli bez skutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c.).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, także w zakresie jego rozszerzonej części.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 24.09.2007 r. powodowie zawarli z (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w K. umowę kredytu hipotecznego nr (...) w kwocie 417 500 zł w celu nabycia domu jednorodzinnego położonego przy ul. (...) w B., dla zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych.

W dniu 15.05.2008 r. powodowie zawarli z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny nr KH/ (...). Powodowie umowę zawarli jako konsumenci. Kredyt był przeznaczony na spłatę w/w kredytu zawartego w celu nabycia nieruchomości. Na podstawie umowy pozwany bank udzielił powodom kredytu indeksowanego udzielonego w złotych w kwocie 250 000,00 PLN (§ 2 ust. 1 umowy).

Zgodnie z § 2 ust. 2 umowy, kredyt jest indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłaconego w transzach, Bank miał wysłać do kredytobiorców pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/ transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały mieć wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej.

Kredyt miał podlegać spłacie w 240 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Spłata kredytu miała następować zgodnie z § 7 umowy kredytu, a zatem w złotych polskich, z zastosowaniem kursem sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) S.A.

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej. Oprocentowanie kredytu w dniu zawarcia umowy wynosiło 3.6850% (§ 6 umowy kredytu).

Zgodnie z § 9 umowy kredytu zabezpieczeniem kredytu była hipoteka kaucyjna do kwoty 425 000,00 zł ustanowiona na nieruchomości należącej do powodów.

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z załącznikami k. 32-39, dyspozycja klienta k. 42-43, wnioski o wpis w księdze wieczystej k. 44-45, oświadczenie banku k. 46, wydruk treści księgi wieczystej k. 47-59, umowa o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 15.05.2008r. k. 60-62, Aneks nr (...) do umowy k. 652, regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. k. 63-72, załącznik nr 3 do umowy k. 73, wniosek kredytowy k. 654-656, cennik kredytu hipotetycznego k. 74, umowa rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego z aneksem k. 75-78, zaświadczenie o udzieleniu kredytu hipotecznego z dnia 22.10.2020 r. k. 79, wyciąg łączny za okres 01.2008 – 31.05.2008 r. k. 80-81, zaświadczenie o obsłudze kredytu k. 82-83, skrócony wniosek o zmianę warunków kredytu nr KH/ (...) k. 92-94, zaświadczenie o wysokości spłat odsetek od kredytu hipotecznego k. 95-99, wniosek o wpis w księdze wieczystej k. 368-369, oświadczenie o ustanowieniu hipoteki k. 370, potwierdzenie przyjęcia wniosku k. 371, zaświadczenie o poniesionych kosztach od kredytu hipotetycznego k. 408, wyciągi łączne k. 409-414, potwierdzenie operacji na rachunku k. 415-499, dyspozycja wypłaty środków z kredytu k. 682-684, informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej k. 680, podejmowanie decyzji nr (...) k. 683-686.

W wykonaniu wskazanej umowy powodowie regularnie spłacali raty kredytu. W okresie od 23.06.2008 r. do 23.09.2020 r. wpłacili na rzecz pozwanego kwoty na spłatę odsetek w wysokości 23 771,62 PLN i 995,63 CHF oraz kwoty na spłatę kapitału w wysokości 104 640,55 PLN i 42 287,14 CHF. Natomiast w okresie od dnia 23.12.2020r. do dnia 23.09.2021r. powodowie wpłacili na rzecz pozwanego kwotę 5 298,33 CHF tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych a ponadto w okresie od dnia 5.01.2021r. do dnia 5.09.2021r. kwotę 612,71 zł tytułem zapłaty składek ubezpieczeniowych.

Dowód: zaświadczenie o udzieleniu kredytu hipotecznego z dnia 22.10.2020 r. k. 79, wyciąg łączny za okres 01.2008 – 31.05.2008 r. k. 80-81, zaświadczenie o obsłudze kredytu k. 82-83, skrócony wniosek o zmianę warunków kredytu nr KH/ (...) k. 92-94, zaświadczenie o wysokości spłat odsetek od kredytu hipotecznego k. 95-99, wyciągi łączne k. 100-194, potwierdzenie operacji na rachunku k. 195-367, rozliczenie kredytu k. 500-504, zestawienie transakcji k. 687-706, zestawienie transakcji k. 1104-1122.

Przed zawarciem umowy kredytu doszło do kilku spotkań w placówce banku. Przedstawiciel banku przedstawił ofertę umowy kredytu indeksowanego do (...), którą powodowie ostatecznie podpisali. Umowa kredytu indeksowana do (...) miała mieć o 300 – 400 zł mniejszą ratę niż kredyt złotówkowy. Powodowie zostali poinformowani, że raty mają być płatne w złotych. Pracownik banku zachęcał powodów do zawarcia umowy kredytu „frankowego”, przekonywał, że jest to popularny kredyt i wiele osób go bierze. Kredyt został wypłacony w PLN, spłacany był również w złotych. Powodowie nie zostali w pełni poinformowani o ryzyku kursowym związanym z zawarciem umowy kredytu. Nie zostało im to klarownie wyjaśnione. Powodowie mieli świadomość, że kurs franka może się zmieć, jednak przewidywali możliwość niewielkiego, kilkuprocentowego wzrostu tego kursu. Powodowie mieli zaufanie do pracowników banku, dlatego zdecydowali się na taki rodzaj kredytu. Powodowie podpisywali dokumenty, które wedle informacji pracownika pozwanego Banku miały charakter standardowy, podpisali je bez zapoznania się z nimi.

Dowód: przesłuchanie powódki k. 1158-1160, przesłuchanie powoda k. 1160-1161.

Pismem z dnia 08.12.2020 r. powodowie złożyli pozwanemu wezwanie do zapłaty dotyczące zawartej umowy o kredyt w zakresie nienależnie pobranych od nich środków w kwotach 143 089,06 zł oraz 43 282,77 CHF w związku z nieważnością umowy.

Pozwany nie znalazł podstaw do uznania roszczeń powodów.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 08.12.2020 r. wraz z potwierdzeniem odbioru k. 505-508, pismo Banku z dnia 25.05.2020 r. k. 112-116

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów oraz na podstawie przesłuchania powodów.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w/w dokumenty, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto ich autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Sąd uznał za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia dowody z dokumentów w postaci: pisma na kartach 393-406, rejestr klauzul niedozwolonych, wyrok z dnia 14 grudnia 2010r. (syg. XVII AmC 426/09, prognozy kursów, symulacji kosztów kredytu, potwierdzenia zawarcia przykładowej transakcji (...), instrukcji posługiwania się aplikacją do negocjacji warunków przy produktach hipotecznych, dokumentu „ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w (...) na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu, stanowiska komisji nadzoru finansowego z 31.05.2017r., opinia prof. dr hab. K. J. z dnia 9 marca 2015r, opinii P. Ś. z dnia 8września 2016r, ekspertyzy dotyczącej walutowych kredytów hipotecznych z dnia 6 maja 2015r., dokumentu „Biała księga kredytów frankowych w Polsce”, wydruków ze strony internetowej NBP, stanowiska Pierwszego Prezesa SN z dnia 6 września 2016r, opinii prawnej z dnia 24 października 2016r. dotyczącej wybranych problemów związanych z umowami o kredyty denominowane lub indeksowane do waluty obcej, opinii prawnej prof. UW dr hab. M. K. z dnia 21 października 2016r., artykułu ze strony internetowej natemat.pl „Ostra prawnik bierze banki na cel. <Nie było żadnych kredytów we frankach. Była spekulacja banków i chciwość>”, zanonimizowane umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do (...) zawierane przez Bank w latach 2005-2008, wydruk z publikacji E. S. „F. szwajcarski? 20 razy tak!”, kursy średnie walut tabela A, stanowisko RF, (...) i PG do sprawy III CZP 11/21, opinii prof. dr hab. Ł. B. z dnia 25 maja 2021r., płyty CD dołączonej do pisma pozwanego z dnia 19.04.2021r. oraz tabelaryczny wykaz orzeczeń. Sąd pominął w/w dowody z dokumentów przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy z uwagi na to, że dowody te zostały powołane na fakty nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy i zmierzają jedynie do przedłużenia postępowania. Nie miały one żadnego znaczenia procesowego z punktu widzenia analizy spornej umowy kredytu oraz oceny czy jest ona zgodna z prawem i czy zawiera klauzule niedozwolone. Powołane dokumenty zawierały treści oderwane od konkretnej umowy, która jest przedmiotem sporu i z tego względu nie mogły stanowić dowodu w sprawie.

Sąd za nieprzydatny dla rozstrzygnięcia uznał również dowód z zeznań świadków : A. W., G. W., M. S., K. M., K. G. oraz J. C.. Powołani świadkowie wypowiedzieli się w kwestii ogólnych procedur panujących w pozwanym Banku, nie mieli natomiast orientacji na temat zawartej przez strony kwestionowanej umowy kredytu, przez co nie mogli posiadać wiedzy istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy. Na tej samej podstawie art. 235 (2) § 1 pkt 2 kpc Sąd postanowił pominąć dowód z opinii biegłego z dziedziny rachunkowości, finansów i bankowości. Podkreślić należy, że dla oceny abuzywności postanowień umowy nie ma znaczenia to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd natomiast zeznania powodów, ponieważ korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powodowie przedstawili okoliczności, w których zaproponowano im zawarcie umowy kredytu, jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powodowie ostatecznie domagali się ustalenia nieważności umowy kredytu oraz zasądzenia na ich rzecz kwoty 143 099,06 zł i kwoty 43 282,77 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 23.12.2020 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 5 298,33 CHF i kwoty 612,71 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 25 września 2021r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w związku z uznaniem umowy kredytu nr KH/ (...) z dnia 15.05.2008 r. za nieważną.

W sprawie bezsporne było, że strony zawarły umowę kredytu na kwotę 250 000,00 PLN. Zgodnie z § 2 ust. 2 umowy o kredyt hipoteczny, kredyt był indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu. Po uruchomieniu kredytu, Bank wysłał do kredytobiorców pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały mieć wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo- odsetkowej. Powodowie zgodnie z umową mieli obowiązek spłacać kredyt w miesięcznych, równych ratach kapitałowo-odsetkowych w walucie polskiej.

Dodatkowo Sąd ustalił, że umowa pomiędzy stronami zawarta została z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powodowie wyjaśnili w wiarygodny sposób, że nie mieli żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznali za abuzywne. Pozwany przyznał natomiast, że poinformował jedynie kredytobiorców o ryzyku kursowym oraz o fakcie, że z tego względu mogą wzrosnąć miesięczne raty. Nie udzielił im natomiast rzetelnej i wyczerpującej informacji o możliwym zakresie ryzyka kursowego. W związku z tym swoboda powodów ograniczyła się jedynie do możliwości zawarcia bądź odmowy zawarcia umowy o kredyt.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut przedawnienia podnoszony przez pozwanego. Na podstawie art. 118 zd. pierwsze k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W doktrynie dominuje stanowisko, że kredyt spłacany w ratach jest w istocie świadczeniem jednorazowym, a nie okresowym, bowiem stanowi jedną całość. Żądania powodów o zapłatę opierały się na żądaniu zwrotu świadczenia nienależnego, czyli art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z przepisami intertemporalnymi- art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. W związku z tym, w niniejszej sprawie liczy się 10-letni termin przedawnienia. Ponadto w oparciu o stanowisko (...) wyrażone w wyroku z dnia 22.04.2021 r. (sygn. C-485/19) bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zawartych w umowie klauzul niedozwolonych biegnie od momentu powzięcia wiedzy o nich. Powodowie złożyli pozwanemu pismo dnia 08.12.2020 r., którym wezwali go do zapłaty kwot 143 089,06 zł oraz 43 282,77 CHF w związku z nieważnością wskazanej umowy kredytu, zatem należy uznać, iż od tego momentu powzięli wiedzę o istnieniu klauzul abuzywnych w umowie, którą zawarli z pozwanym. Nawet jednak, gdyby za chwilę powzięcia wiadomości o istnieniu klauzul abuzywnych uznać wejście w życie ustawy tzw. antyspreadowej, co nastąpiło w 2011r., obowiązujący powodów 10-letni okres przedawnienia i tak w dniu wniesienia pozwu jeszcze nie upłynął. Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony dnia 22.12.2020 r., zatem zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwanego jest nieuzasadniony. Ponadto umowa kredytu nie została wypowiedziana, a powodowie w pozwie wniesli o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy kredytu. Takie roszczenia się natomiast nie przedawniają.

W następnej kolejności Sąd rozpoznał żądanie powodów o ustalenie nieważności umowy z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Powodowie wskazali te klauzule, tj. § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu hipotecznego nr KH/ (...) oraz § 2 pkt 18, § 3 ust. 2, § 5 ust. 15, § 8 ust. 3 Regulaminu

Kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. i w rzeczywistości mogą one zostać uznane za niedozwolone, ponieważ dają pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji również wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Na podstawie art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Natomiast art. 385¹ § 1 k.c. opisuje niedozwolone postanowienia umowne i na jego podstawie postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta i właśnie z takimi okolicznościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

W toku przeprowadzonego postępowania powodowie wykazali, że przytoczone klauzule nie zostały przez nich uzgodnione z bankiem. Nie było żadnej możliwości negocjacji umowy. Jednocześnie wszystkie te klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane z wzrostem kursu waluty na powodów. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, według którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17).

W ocenie Sądu nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego, bowiem nie są to okoliczności istotne na gruncie art. 385² k.c. oraz oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zwrócić należy natomiast uwagę na fakt, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a co za tym idzie również wysokości zobowiązań konsumenta. Zaznaczyć należy bowiem, że pozwany jest profesjonalistą i prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Natomiast powodowie, jako osoby fizyczne zawarły umowę niezwiązaną bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub zawodową, w związku z tym bez wątpienia w niniejszej sprawie posiadają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zatem kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału mu udostępnionego i przez niego wykorzystanego. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Natomiast Sąd zwrócił uwagę na fakt, że kwota, którą powodowie mieli zwrócić pozwanemu nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Jeżeli umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które dopuszczają dowolną waloryzację, to jest ona niezgodna z przepisami art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c., ponieważ rażąco naruszają interesy konsumenta.

Sąd rozważył, że abuzywność zapisów umowy powinno się badać na moment dokonywania czynności prawnej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Nie mogą być brane pod uwagę zmiany w ustawodawstwie wprowadzane po zawarciu umowy oraz sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, w szczególności zmiany w treści stosunku prawnego.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd uznał, że żądania powodów o ustalenie nieważności umowy oraz o zapłatę w związku z ustaleniem nieważności umowy kredytowej są zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą jej, umowa jako sprzeczna z przepisami

prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c. Natomiast bez wyeliminowanych postanowień jej wykonanie nie jest możliwe. Ustalenie nieważności wskazanej umowy kredytu skutkuje tym, że strony nie są nią związane i od początku nie były. Natomiast są obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony.

W myśl art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności - w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Odwołanie się do tabeli kursów sporządzanej na wewnętrzne potrzeby banku jest nieprecyzyjne, w związku z czym narusza wskazany przepis. Powodowie bowiem nie wiedzieli i nie mogli przewidzieć według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona ich rata. Doszło więc do oczywistego naruszenia przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul waloryzacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe jeszcze się pogłębia, bowiem wówczas nie ma jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Skutkuje to nieważnością całej umowy kredytowej na podstawie art. 58 k.c.

Niniejszą umowę należy uznać za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także z uwagi na fakt, że nawet gdyby za rzeczywistą przyczynę wytoczenia powództwa uznać nie tyle skutki tzw. spreadu, co sam wzrost kursu franka szwajcarskiego, to skonstatować trzeba, iż powodowie mieli świadomość, że kurs (...) może wzrosnąć. Jednak taka świadomość ryzyka nie obejmuje uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie tak ogromnej zwwyżki, jaka miała miejsce w niniejszych okolicznościach. Ponadto, sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego jest tym bardziej zauważalna i niewątpliwa, gdy weźmiemy pod uwagę okoliczność, że w przypadku tak znacznego i niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorców. Natomiast bank pozyskiwał środki znacznie wyższe, niż przekazane do dyspozycji powodów, w związku z niemal podwojonym kursem (...).

W ocenie Sądu roszczenie powodów o zapłatę w związku z ustaleniem nieważności umowy nie stanowiło nadużycia konstrukcji prawnej ochrony konsumenta w stosunkach z przedsiębiorcą i nie było sprzeczne z art. 5 k.c. W niniejszej umowie kredytu, to pozwany zawarł klauzule abuzywne. Pozwany już na etapie konstruowania wzorca umowy naruszył dobre obyczaje. Miał on pełną dowolność kształtowania wzorca umowy i mógł zawrzeć w nim mechanizm ustalania kursu waluty korzystny dla konsumenta, albo przynajmniej obiektywny i sprawiedliwy. Taki, aby konsument mógł zweryfikować realną wartość kredytu i przede wszystkim rat, które będzie musiał zapłacić. Niewątpliwie pomogłoby to uzyskać powodom pełny obraz ryzyka w przypadku zawarcia umowy kredytu w walucie obcej.

Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd ustalił, że umowa kredytu z dnia 15.05.2008 r. o nr KH/ (...) zawarta między powodami, a pozwanym jest nieważna w - pkt I sentencji wyroku.

Ponadto Sąd uznał, że żądanie o zapłatę kwoty 143 099,06 zł i kwoty 43 282,77 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 23.12.2020 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 5 298,33 CHF i kwoty 612,71 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 25 września 2021r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów w związku z nieważnością umowy kredytu zasługiwało na uwzględnienie. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. W niniejszej sytuacji zasadność roszczenia powodów Sąd rozważył w oparciu o przepis art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Najbardziej kluczową kwestią jest wykładnia sformułowania „zużył” lub „utracił” w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu. Nakazuje bowiem jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Nie można natomiast jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten dostrzegany był jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondykcji i tzw. teorii salda. Zgodnie z uchwałą

Sądu Najwyższego z dnia 7.05.2021 r. (sygn. III CZP 6/21), należy rozpatrzyć ten aspekt wedle teorii dwóch kondykcji. W związku z tym, w przypadku następczej nieważności umowy, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie, dlatego Sąd przyjął za słuszny wskazany pogląd SN. Konsekwencją powyższego było uwzględnienie roszczenia o zapłatę, w kwocie wskazanej w pozwie przez powodów.

W punkcie II sentencji wyroku, biorąc na uwagę wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty 143 099,06 zł i 43 282,77 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23.12.2020 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 5 298,33 CHF i 612,71 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 25 września 2021r. do dnia zapłaty. O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu i pisma rozszerzającego powództwo w tym zakresie na podstawie art. 481 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając przegrywającego pozwanego równowartością poniesionej przez powodów opłaty sądowej od pozwu – 1 000 zł, wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika – 10 800 zł, powiększonego o opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 34 zł. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 11 834 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty (pkt III sentencji wyroku).

SSO Agnieszka Dutkiewicz